

OPINIE

Jarig virus: winnaars en verliezers

Bij de eerste verjaardag van het coronavirus vallen de diepe sporen op die het in onze economie heeft achtergelaten. Aandacht voor de winnaars en verliezers in ondernemersland en op de arbeidsmarkt en wat we daaraan kunnen doen.

EELKO HUIZINGH

Onder andere tuincentra beleefden een topjaar, met uitzondering van sommige centra bij de grens. FOTO ARCHIEF NIELS DE VRIES

In ondernemersland vinden we in de coronacrisis op de hoge pieken winnaars, terwijl de verliezers in diepe dalen aan het overheidsinfuus liggen. Bij de eerste categorie winnaars staat ICT centraal in het verdienmodel. Dit betreft uiteraard de ICT-branche, maar ook webwinkels en maaltijdbezorgers. Bol.com verkocht dit jaar al vier keer zo veel kaarsen en tien keer zo veel pepernoten als vorig jaar. Voor de tweede groep winnaars geldt 'de een zijn dood is de ander zijn brood'. De doe-het-zelfbranche profiteerde van de onthoofde reisbranche en de levensmiddelenhandel van de gesloten horeca.

Het slagveld is niet eenduidig. Het virus bezorgde tuincentra een superjaar. Maar sommige tuincentra beleven een dramatisch jaar, bijvoorbeeld die in de grensstreek vanwege het verplichte wegblijven van Duitse en Belgische klanten. Andere sectoren zaten soms in het dal en dan weer op een piek. Zo werd de horeca eerst stilgelegd, vervolgens kreeg deze in veel steden ruim baan met extra grote terrassen, waarna de deuren weer moesten sluiten.

Andere sectoren kennen grote verschillen zowel binnen het jaar als regionaal. Hotels en vakantieparken beleefden een dramatisch voorjaar, gevolgd door een topzomer voor va-

kantieparken toen binnenlandse toeristen ruimschoots het verlies van buitenlandse gasten compenseerden. Maar hotels in de grote steden, die het vooral van zakenlieden en cityhoppers moeten hebben, scoorden ook toen slecht.

Om het nog ingewikkelder te maken: niet elke verliezer is even sneu. Sommige verliezers toonden hun ondernemersgeest door snel om te schakelen. Crowdmanagers uit de evenementenbranche regelden voetgangerscirculatie in winkelstraten en de Groninger drukkerij Reclameland ging mondkapjes produceren en komt nu personeel tekort. De dynamiek is dan ook ongekend: het bruto binnenlands product (bbp) steeg in het derde kwartaal met 7,7 procent in vergelijking met het tweede kwartaal, de grootste groei ooit door het CBS gemeten. Ook het aantal banen steeg met liefst 164.000.

Er zijn dus grote verschillen in succes en verlies, variërend over de tijd, regio en tussen en binnen sectoren. Dit geldt zelfs binnen bedrijven: Avebe zag de vraag van restaurants inzakken en die naar instant noedels en pizza's stijgen. Dit maakt het voeren van fijnmazig overheidsbeleid tot een haast onbegonnen klus. We zullen dan ook nog diverse voorbeelden zien van prachtbedrijven

Ongekende herwaardering van 'vitale beroepen'

die net buiten de regels vallen en failliet gaan, en van zombiebedrijven die ten onrechte steun blijven binnenslepen.

De impact van het jarige virus op de werkgelegenheid is allereerst uiteraard een afspiegeling van het bovenstaande. Het zijn slechte tijden voor hen die in cultuur, horeca en reisbranche werken. In de horeca zouden nu al 37 procent minder mensen werken dan vorig jaar.

Maar ook hier wordt flexibiliteit beloofd: sectoren zoals zorg, onderwijs, vervoer, en klus- en verbouw zoeken naarstig naar personeel. Veerkracht zal ook bepalen in hoeverre de voor volgend jaar voorspelde golf aan bedrijfsfaillissementen op langere termijn tot een significant hogere werkloosheid leidt. Onverhoopt vergeefse hoop op een spoedig en effectief vaccin kan daar negatief aan bijdragen.

Daarnaast zagen we in het voorjaar een ongekende herwaardering van beroepen door de introductie

van de term 'vitale beroepen'. Werknemers in de zorg, uitvaart, kinderopvang, onderwijs, landbouw, vuilnis, openbaar vervoer en transport hadden nooit kunnen denken dat zij ooit met applaus, bloemen en taart zouden worden onthaald. Die herwaardering lijkt echter zeer tijdelijk. Afgezien van de 1000 euro zorgbonus is veel weer terug bij het oude. Zorgmedewerkers worden bedreigd, en thuiswerkende juristen en beurshandelaren bouwen ongestoord verder aan hun carrière en banksaldo.

Alles overziend: het jarige coronavirus heeft onze economie fors door elkaar geschud. Optimisten zien een vaccin dat ons snel van de ellende verlost, waarna we de vruchten plukken van de doorgemaakte digitale transformatie. Pessimisten zien een lange reeks van hoge en lage golven opdoemen, waarbij hoop en wanhoop elkaar in rap tempo opvolgen, met alle bijkomende economische, sociale en gezondheidsschade van dien. Het virus gaat in elk geval een boeiend tweede levensjaar tegemoet, en wij ook.

Eelko Huizingh is associate professor innovatiemanagement en directeur van het Innovatie Expertisecentrum Vinci van de Rijksuniversiteit Groningen.